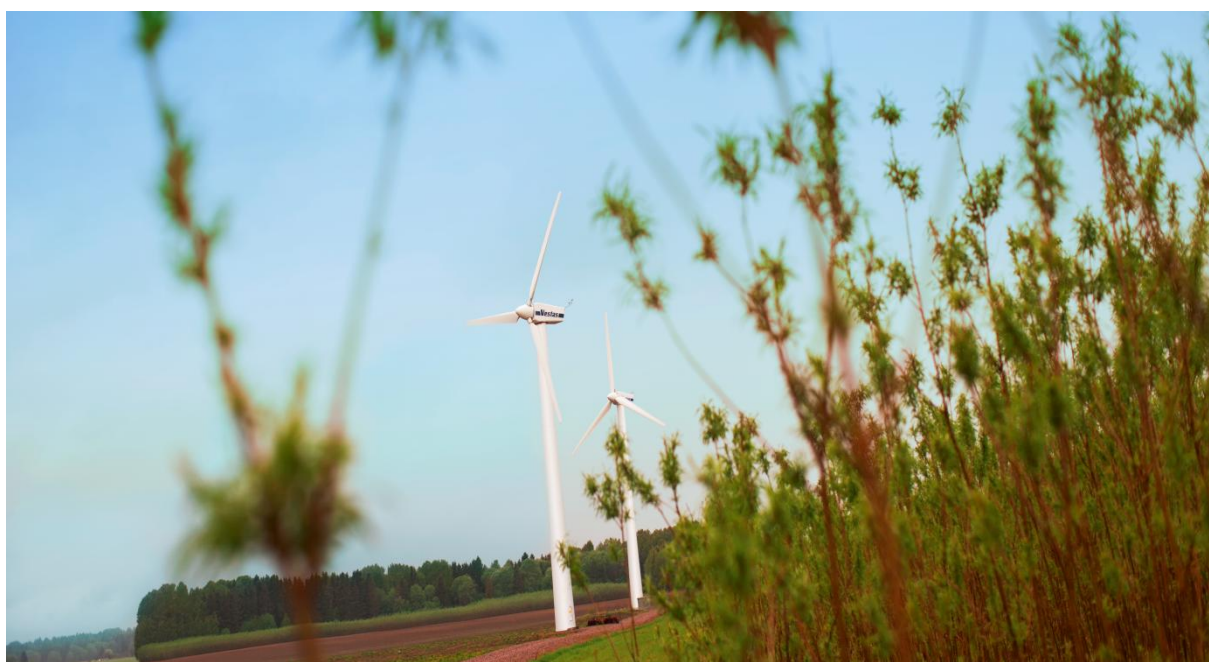

Slutrapport

Vindkraft Öst

Diarienummer: 2012-003636

Projektnummer: 36330-1

Företag/organisation Energikontoret i Mälardalen AB	Organisationsnummer 556134 - 8698
Postadress Kungsgatan 43	Bankgiro 446-0648
Postnummer/Ort 632 20 Eskilstuna	
Projektledare (förnamn, efternamn) Mathias Söderholm	
Telefon 070-104 57 13	
E-postadress mathias.soderholm@energikontor.se	Webbplats www.energikontor.se

Sammanfattning

Energikontoret i Mälardalen och Energikontoret i Örebro har genomfört ett rivstartsprojekt för att bygga upp ett regionalt nätverk som drivkraft och främjare för en offensiv och hållbar utveckling av vindbruket i Mälardalen – Vindkraft Öst.

Projektet har bedrivits i samverkan med offentliga och privata aktörer och ska aktivt påverka förutsättningarna för vindbruket och bidra till att sätta miljömål uppnås.

Projektets syfte var att utifrån regionala behov och förutsättningar stödja och leda en process som skapar ett samlande och samverkande regionalt nätverk för en offensiv och hållbar utveckling av vindbruket i Mälardalen. Projektet har med utgångspunkt i denna process och utifrån tidigare gjorda erfarenheter beskrivit en metod för hur flernivåstyrning på lokal och regional nivå kan mobiliseras och driva vindbrukets utveckling framåt.

Målet har varit att arbeta för mer produktion och bättre distribution av Vindbruk. Vindkraft Öst har för avsikt att leva vidare som ett nätverk med Energikontoret i Mälardalen som samordnare efter projekttidens slut. Vindkraft Öst ska verka för ökad tillväxt, innovation och entreprenörskap inom Vindbruket.

Projektets målgrupp har varit kommuner, företag, organisationer och privatpersoner som är engagerade eller intresserade av vindbrukets utveckling i regionen.

Summary

Mälardalen Energy Agency and Örebro Energy Agency has started an anchor project to build a regional network that serves as a driving force and competence base for the sustainable development of wind power in Mälardalen.

The project has been implemented in cooperation with public and private stakeholders and will actively influence the conditions for wind power production and help to set environmental objectives.

The project aim, based on regional needs and conditions, was to support and guide a process of creating a collective and cooperative regional network for an aggressive and sustainable development of wind power in the region of Mälardalen.

The goal was to work for more production and better distribution of wind power. Wind power east will live on as a network with Mälardalen Energy Agency as a coordinator after the project has ended. Wind power east will promote growth, innovation and entrepreneurship within the wind power sector.

The project's target groups has been municipalities, businesses, organizations and individuals involved or interested in wind power development.

Innehåll

Bakgrund	4
Projektets syfte.....	5
Projektets målgrupp.....	5
Mål.....	6
Aktivitetsmål.....	6
Beteendemål	6
Genomförande	6
Måluppföljning	7
Utvärdering och projektets effekt.....	9
Diskussion och Slutsats.....	9
Ekonomisk slutredovisning.....	11

Bakgrund

Vindbruket i Mälardalen är fortfarande relativt outvecklat i jämförelse med många andra delar av landet. Men intresset för att etablera vindkraft växer även i denna tätbefolkade region, både som en följd av att det allmänna intresset för vindkraft har ökat under senare år och att kunskapsläget blivit bättre. Det gör att även regioner som generellt sett inte har de allra bästa vindförutsättningar idag har blivit aktuella för vindkraft. Det genomförda projektet har inneburit en satsning från parternas sida för att tillgodogöra sig kunskap och erfarenhet från andra delar av landet där utvecklingen inom vindkraften kommit längre. Detta ger en god möjlighet för regionen att snabbt komma igång med satsningar på vindkraftsområdet. Erfarenheterna från detta mobiliseringsarbete har dessutom resulterat i en nulägesrapport och analys om vindkraften i regionerna tillsammans med en metodbeskrivning för hur lokala och regionala aktörer kan mobiliseras.

Vindbruket och dess potential är en viktig pusselbit för att kunna lösa flera av de miljöutmaningar som landet står inför i dag. Genom att driva på och skapa incitament för utvecklingen av ett regionalt vindbruk bidrar projektet till att de nationella miljömålen och till en långsiktigt hållbar utveckling.

I propositionen om "En sammanhållen klimat- och energipolitik – Energi" som beslutades av riksdagen i juni 2009 fastslås planeringsramen för vindbruket om en ökning till 30 TWh till 2020 varav 20 TWh på land och 10 TWh till havs. Initiativtagarna till detta projekt, Energikontoret i Mälardalen och Regionförbundet Örebro, avser att underlätta att planeringsramen nås genom att utveckla regional kompetens, resurser och nätverk i regionen.

I ett nationellt perspektiv är vindkraften i Mälardalen relativt outvecklad. Potentialen för tillväxt är dock god bl.a. på grund av den teknikutveckling som skett med högre och effektivare vindkraftverk som även ger lönsamhet i inlands lägen.

En snabbare utveckling av Vindbruket i Mälardalen kräver dock en bred aktörssamverkan, motsvarande den som nåtts av de framgångsrika samverkansprojekten inom nätverket för vindbruk: Malmö Stad - kunskap och kompetenscenter för vindkraft - Vindkraftsakademin (2011) och Power Väst (2011). Båda projekten har utvecklats till viktiga arenor för vindbruksutvecklingen i Skåne respektive Västra Götaland och har verkat som positiva katalysatorer för ökad marknadsutveckling, informationsarbete och undanröjande av olika sorters hinder inom Vindbruksområdet. I en regional dialog mellan olika aktörer har tanken väckts att bilda ett motsvarande samverkansprojekt i Mälardalen – Vindkraft Öst. Genom att samordna och utveckla resurser, kompetenser och initiativ skapas goda regionala förutsättningar för ökad produktion, distribution och konsumtion av vindbruk.

Nationellt är Mälardalen en mycket viktig region med bland annat en tredjedel av Sveriges befolkning, många storstäder och närhet till rikspolitiken. Det är även en region med speciella utmaningar. Här ryms flera olika regionförbund, kommunförbund och regionala organisationer. För att få alla aktörer att dra åt samma håll och gemensamt dra nytta av varandras olika erfarenheter och redan genomförda insatser krävs ett gediget arbete med förankring och personliga möten med regionens aktörer.

För bästa möjliga resultat i regionen är det även viktigt att aktörerna samordnar sina resurser och gör gemensamma satsningar. Vindkraft Öst möjliggör detta. Hela regionen behöver bli aktivt involverad i arbetet med vindbrukets utveckling för att uppnå långsiktiga mål inom miljö och energi och så många aktörer som möjligt behöver bli delaktiga i samverkan för att en framgångsrik utveckling av vindbruket i regionen ska vara möjlig.

Energikontoren i Mälardalen och Örebro har stor erfarenhet av att leda och initiera nätverk och att bygga upp och utveckla kontakter för utbyte av erfarenheter och kunskaper inom energiområdet. Energikontoren har en god lokal och regional förankring bland kommuner och andra organisationer.

Projektet har stark koppling till de berörda länsstyrelsernas klimat- och energistrategier.

Energikontoret i Mälardalen har fungerat som projektägare och Energikontoret i Mälardalen samt Energikontoret Regionförbundet i Örebro som genomförare av projektaktiviteterna i respektive verksamhetsområde.

Projektet har finansierats med 1 120 800 kr från Nätverket för vindbruk och har genomförts under perioden 2012.10.01–2013.12.31.

Projektets syfte

Syftet med projektet är att utifrån regionala behov och förutsättningar initiera och stödja en process som skapar ett samverkande regionalt nätverk för en offensiv och hållbar utveckling av vindbruket i Mälardalen.

Projektets målgrupp

Länsstyrelser, kommuner, kommunförbund, regionförbund, företag, universitet/högskolor, privatpersoner och övriga organisationer i Mälardalen.

Mål

Projektet Vindkraft Öst bygger på samarbete i nätverk för att bygga upp och utveckla kontakter för utbyte av erfarenheter och kunskaper.

Aktivitetsmål

- Anordna två större nätverksmöten, för ökad förankring, kunskapsspridning och nätverkande kring vindbruket och Vindkraft Öst.
- Anordna två referensgruppsmöten för att leda arbetet med projektet.
- Anordna 24 möten på lokal nivå med olika aktörer i regionen för ökad förankring, kunskapsspridning och kunskapsbyggande.
- Anordna fyra matchmaking-aktiviteter i regionen för ökad förankring, nätverkande och informationsspridning.
- Producerat en analys och en sammanställning om vindbruket i regionen.
- Producera en metodbeskrivning för hur flernivåstyrning på lokal och regional nivå kan driva vindbrukets utveckling framåt.
- Kontinuerlig information om projektet på respektive organisations hemsidor

Beteendemål

- Etablera nätverket Vindkraft Öst
- Att skapa och öka deltagandet från olika aktörer i nätverket Vindkraft Öst genom minst 20 medlemmar/finansiärer.
- Att genom Vindkraft Östs etablering och verksamhet bidra till etableringen av minst 50 stycken småskaliga gårdskraftverk för vindbruk i Mälardalen fram till 2020.

Genomförande

Arbetet inleddes med att kontakta projektaktörerna så att lokala möten kunde arrangeras tillsammans med dem. Syftet för dessa möten var att de skulle resultera i gemensamt planerade och genomförda matchmaking-aktiviteter i länen gentemot övriga aktörer i regionen. Dessa möten ligger även till stor del som grund för de sammanställningar och analyser som producerats under projektets genomförande. En central del i projektet har alltså bestått i lokala- och regionala möten med intressenter för vindbruk och att få dessa att mötas och föra en dialog om hållbart vindbruk.

Till projektet har en referensgrupp om 20 personer utsetts bestående av representanter från vindnäringen och offentlig förvaltning. Hälften av dess representanter har valts ut från Örebroregionen och hälften från Mälardalsregionen.

Inledningsvis utfördes även en inventering av vilka lokala och regionala företag som kunde vara aktuella för deltagande i senare aktiviteter och ett medlemskap i nätverket. I samband

med de inledande lokala mötena och inför det fortsatta arbetet gjorde projektgruppen en avstämning med referensgruppen för att fånga in synpunkter för genomförandet av matchmakingaktiviteter samt för arbetet med att ta fram en regional sammanställning och omvärldsanalys kring vindbruket i regionen. Information från möten har kompletterats med informationsökning på internet, genom litteraturstudier och telefonsamtal för att leda fram till det slutgiltiga resultatet.

De lokala mötena tillsammans med matchmakingaktiviteterna har resulterat i en sammanställning av det arbete som redan har skett i regionen inom vindbruksområdet. Mötena har lagt en god bas för att bygga nätverket Vindkraft Öst. Matchmakingaktiviteterna har varit arenor för information och kommunikation kring vindbrukets utveckling och möjligheter mellan olika aktörer utifrån en lokal och regional kontext. Matchmakingaktiviteternas avsikt var att skapa verkstad.

Nätverksmötena har samlat de aktörer som identifierats och rekryterats för att i samverkan skapa bryggan och lägga fundamenten för den fortsatta verksamheten i Vindkraft Öst.

I arbetet med att få till stånd en hållbar utveckling av vindbruket har näringslivet en viktig roll och har på ett naturligt sätt involverats i Vindkraft Öst och projektets arbete. En positiv utveckling av vindbruket i Mälardalen har potential att skapa en ny marknad som innebär nya företag, expansion av befintliga företag och nya arbetstillfällen.

Projektet kopplar an till samtliga noder hos Nätverket för Vindbruk. En kontinuerlig dialog och ett samarbete med noderna kommer att ingå i Vindkraft Östs framtida verksamhet.

Information om projektets olika aktiviteter och händelser har kontinuerligt presenterats på energikontorens respektive hemsidor och meddelats nätverket för vindbruk.

Måluppföljning

- Två Referensgruppsmöten som syftade till att ge input till projektets genomförande. Totalt 30 deltagare fanns med på plats och ett 15-tal följde detta via utskick och minnesanteckningar. Målet uppfyllt.
- Två Nätverksmöten har hållits (Örebro och Eskilstuna) Det första nätverksmötet var i stort sett inriktat på vindkraften i regionen (Västmanland, Södermanland, Örebro och Uppsala län) samt goda exempel. Det andra nätverksmötet hade ett huvudsakligt tema som rörde projektet "Vindkraft Öst" framtida inriktning. Totalt besöktes dessa möten av ungefär 60 deltagare på plats. Målet uppfyllt.
- Fyra matchmakingträffar har genomförts i regionen. Dessa träffar har varit arenor för kommunikation mellan olika intressen och syftar till att skapa förutsättningar för utveckling av vindbruket i regionen. Målet uppfyllt.
  - o Ett större interregionalt möte "vindkraft Mälardalen" där aktörer inom näringsliv, forskning samt den ideella- och offentliga sektorn möttes.

- Seminariet innehöll föredrag, diskussioner och nätverkande kring hållbart vindbruk i Mälardalen. Antal deltagare ca 20.
- En träff som handlade om att presentera och diskutera resultat av nulägesbeskrivning av regional utveckling med tillhörande analys och slutsatser om fortsatt utveckling tillsammans med representanter från framförallt Örebro regionen. Antal deltagare ca 15.
  - Ett möte samordnades med Länsstyrelsen i Södermanland och handlade om tillståndsprocessen, ca 25 deltagare.
  - Ett möte ordnades på Gotland under Almedalsveckan och hade temat " Hur kan en smartare vindkraftsutveckling bidra till jobb, tillväxt och lokal nytta?" Totala antalet besökare bedömdes till ett 40-tal.
- 21 lokala möten har hållits runt om i regionen med ett deltagande på drygt 100 personer totalt sett varav deltagare från 30 olika kommuner i regionen deltagit. Dessa lokala möten var upplagda som öppna gruppintervjuer med diskussionsupplägg. Syftet med dessa möten var att skapa en bild av regionen i avseende på vindkraftens nuläge, potential och framtid. Dessa intervjuer ligger sedan till grund för den framtagna regionala sammanställningen- och analysen samt för den framtida utformningen av projektet Vindkraft Öst. Anledningen till att det inte blev 24 möten som var planerat är mycket beroende på att flertalet kommuner gärna ville slå ihop träffarna med sina geografiska grannar som i vissa områden hade samma typ av situation. Dock nåddes fler kommuner än vad som stod i beslutet vilket innebär att detta mål bör ses som uppfyllt.
  - Producerat en analys och en regional sammanställning för regionen uppdelad på en för Örebro och en för Mälardalslän. Målet uppfyllt.
  - Producerat en modell för hur sektorsamverkan på lokal och regional nivå kan mobiliseras och driva vindbrukets utveckling framåt. Målet uppfyllt.
  - Etablera nätverket Vindkraft Öst. Vindkraft Öst har under detta år etablerat sig i regionen och fått ett stort genomslag hos de lokala och regionala aktörerna. Målet uppfyllt.
  - Att skapa och öka deltagandet från olika aktörer i nätverket Vindkraft Öst genom minst 20 medlemmar/finansiärer. Efter att projektet avslutas så bedöms det som relativt enkelt att driva vidare nätverket med minst 20 aktörer. Det finns uttalat intresse från långt många fler än så. Dock är finansieringsviljan för detta liten. Alla vill vara med men inte så många vill betala. Målet att skapa ett deltagarintresse från 20 aktörer är dock uppfyllt men någon klar finansiering finns dock inte. Ett flertal intressanta aktiviteter har dock identifierats som utgör en grund för fortsatt samverkansarbete och tillskapande av såväl personella som ekonomiska resurser.
  - Att genom Vindkraft Östs etablering och verksamhet bidra till etableringen av minst 50 stycken småskaliga gårdskraftverk för vindbruk i Mälardalen fram till 2020. Detta är ett långsiktigt mål som inte kan redovisas i dagsläget.

Utvärdering och projektets effekt

Utvärdering och effekter av de insatser som genomförts under projektets gång redovisas i bilagorna " Vindbruk i Örebro län, regional översikt och analys" " Vindbruk i Mälardalen, regional översikt och analys" och "Metod för mobilisering och sektorsamverkan" samt under diskussion och slutsats nedan.

Diskussion och Slutsats

De bifogade rapporterna visar på ett antal potentiella utvecklingsområden som kan bidra till en gynnsam utveckling av det hållbara vindbruket i regionen vilket är av största relevans för en fortsatt satsning på projektet Vindkraft Öst. Utifrån de lokala och regionala mötena har potentiella utvecklingsområden framkommit vilka enskilt eller tillsammans kan bidra till en gynnsam utveckling av det hållbara vindbruket i regionen.

En av hörnstenarna för Vindkraft Öst har varit att arbeta för det hållbara vindbruket och då är det viktigt med informationsinsatser och ett brett deltagande från alla typer av intressen från såväl branschen som kommuner, Länsstyrelser, ornitologer och Naturskyddsföreningen. Vindkraft Öst arbetar sektorsövergripande.

Utifrån den input som inkommit från regionen är förutsättningarna goda att fortsatt driva samverkansaktiviteter som främjar regional och interregional vindkraftsutveckling, genom nätverket Vindkraft Öst. Projektet har utvecklat breda kontaktytor över aktörsgränser för utbyte av erfarenhet och kunskap mellan näring och offentlig sektor. En genomgående synpunkt från lokala möten har varit att ett forum som för dialog om vindbruksutveckling utanför "skarpa samrådsprocesser" är lovvärt. I många av de kommuner där vindkraftsfrågan legat vilande, på grund av avsaknad på satsningar, har de lokala mötena under projektet bidragit till att vindkraftsfrågan lyfts fram på nytt, vilket i förlängningen kan skapa möjligheter för nya satsningar inom vindkraftsnäringen.

En mängd förslag på utvecklingsområden har inkommit vid lokala möten som är värda att arbeta vidare med. Projektet har resulterat i en god bild över befintlig kunskap såväl som kunskap som är i behov av utveckling och spridning. Utvecklingen av vindbruk och därmed behoven av insatser skiljer sig åt mellan länens kommuner. De möten som genomförts har med dess olika teman tagit hänsyn till lokala förutsättningar och utifrån det förmedlat kunskap om vindbrukets regionala egenskaper. Syftet har varit att förankra möjligheterna att utveckla vindbruket, speciellt på de platser i länen där utvecklingen gått trögt. Bedömningen är att projektet har gett en start till det arbetet men att mycket återstår att göra.

Det finns ett starkt intresse för samverkansnätverk och en samsyn i att man på så sätt kan bli en starkare regional aktör och mer oberoende kompetensresurs.

De allra flesta organisationer som deltagit i projektet har överlag visat ett stort intresse för att driva projektet Vindkraft Öst vidare. Finansieringsfrågan är dock en utmaning för

Vindkraft Öst. Den påverkar hur arbetet fortsätter avseende roller, arbetsätt och framtida insatser. En viktig del i nätverkets framtid är därför att nu prioritera och utveckla strategiska aktiviteter som stämmer väl överens med nätverkets intressenters behov, med regionala utvecklingsstrategier, och med regionala såväl som nationella klimat och miljömål. En annan central del är att samverka med angränsande initiativ i vindnoderna för att öka utväxling för Vindkraft Öst.

Ekonomisk slutredovisning

Är energimyndigheten tillhanda senast 2014-02-28 i enlighet med förlängningsbeslut.

För Energikontoret i Mälardalen AB
Uppsala den 12 december 2013

.....
Mathias Söderholm
Projektledare